

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

здесь служит совершенствование налоговой политики, поскольку в результате проведенного анализа доли налоговых поступлений в ВВП за 2000-2022 гг., структуры налоговых поступлений в сравнении со странами ОЭСР, было выявлено, что основной источник финансирования мероприятий по вкладу страны в достижение глобальных 17 целей устойчивого развития сопряжен с такими проблемами как, недиверсифицированность, несправедливость распределения налогового бремени в обществе, зависимость от нефтяных поступлений, нестабильность по международным стандартам. В силу этого необходимо сконцентрировать внимание на таких аспектах при совершенствовании налоговой политики РК, где первостепенную роль играют цифровые технологии:

1. Переход на прогрессивную шкалу ИПН во взаимосвязи с внедрением универсальной налоговой декларации и реформированием налогообложения доходов от личного капитала, движимого и недвижимого имущества путем введения единой или прогрессивной ставки;

2. Детальный и полноценный анализ эффективности налоговых льгот и их влияния на устойчивость страны, вместо их расширения в виде дополнительных льгот по НДС и земельному налогу сфере сельского хозяйства с целью их оптимизации;

3. Увеличение роли текущих налогов на жилую недвижимость;

4. Внедрение углеродного налога в целях стимулирования декарбонизации экономики и инвестиции в низкоуглеродные технологии на основе топливного подхода, применяемого странами Северной Европы;

Список использованных источников

1. ОЭСР (2020), База данных статистики глобальных доходов. – URL: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=RS_GBL (дата обращения: 28.02.2024)

2. Министерство Финансов Республики Казахстан: официальный сайт. – Астана. – URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/minfin?lang=ru> (дата обращения: 01.03.2024)

3. Алпысбаева С. Переход на прогрессивную шкалу индивидуального подоходного налога в Казахстане: возможности и ограничения // Исследования экономического развития России, С. 120-127, – URL: <https://doi.org/10.1134/S1075700720010025> (дата обращения: 7.03.2024)

4. Стецюнич Ю.Н., Зайцев А.А. Информационные технологии в сфере налогообложения // Цифровая трансформация экономики и промышленности: сб. тр. науч.-практ. конф. с зарубежным участием / под ред. А.В. Бабкина, 2019. С. 646-655.

5. Обзор налоговой политики ОЭСР: Казахстан, 2020. Издательство ОЭСР. – Париж. – URL: <https://doi.org/10.1787/de3719f2-en> (дата обращения: 10.03.2024)

6. Краткое заключение к отчету Правительства Республики Казахстан об исполнении республиканского бюджета за 2022 год. Высшая аудиторская палата Республики Казахстан: – официальный сайт. – Астана. – URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/esep/documents/details/470570?lang=ru> (дата обращения: 15.03.2024)

УДК 37.7.2

ИПОТЕКАЛЫҚ НАРЫҚТЫҢ ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕСІ ЖӘНЕ ОНЫ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ТӘЖІРИБЕГЕ ЦИФРАНДЫРУ АЯСЫНДА ҚОЛДАНУ НЕГІЗДЕРІ

Әуелбеков Шыңғысхан Нұрланұлы

a.sh.n02@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі- Бұлақбай Ж.М.

Дамыған елдерде ипотекалық несие өте кең таралған және бұл экономикаға әсер етудің, оның өсуін ынталандырудың және тұрақтылықты арттырудың ажырамас қаржылық құралы.

Ипотекалық қатынастар жүйесі, оның ішінде ипотека сияқты элемент бағалы қағаздар инвестициялық ресурстарды жұмылдыруға және оларды тиімді бағыттарда пайдалануға мүмкіндік береді. Тәжірибе көрсеткендей, ипотекалық несиені өз экономикалары аясында оны қайта қаржыландырудың тиімді жүйелерін ұйымдастырған елдерде, ең алдымен секьюритилендіру арқылы ең үлкен деңгейге жетеді. Дәл осы тетіктерді қолдану бір уақытта әртүрлі елдердің банк жүйелеріне «ұзақ» деп аталатын ақшаның тез түсуіне себеп болды, бұл ипотекалық несиенің көлемін едәуір кеңейтті, осы банк жүйелерінің өтімділігі мен сенімділігін арттырды. Сонымен қатар, қайта қаржыландырудың негізгі жүйелерінің ерекшелігі-ең тиімді емес, бірақ инвестициялау үшін тәуекелі аз бағалы қағаздар нарықтарының болуы, бұл экономиканы дамытудың ұзақ мерзімді перспективалары үшін өте маңызды.

Айта кету керек, әр түрлі елдердегі ипотеканың өз орны мен мәні бар. Әр елде осы салада өзінің нақты заңнамасы бар, ол көбінесе құқықтық жүйелердің сипаттамаларына, атап айтқанда жер заңнамасының ерекшеліктеріне байланысты [1].

Ипотеканың екінші, неғұрлым кең анықтамасының болуына және ипотекалық несиенің жүйесінің басқа блоктарының сөзсіз маңыздылығына қарамастан, оның негізі әлі де тікелей несиелік қатынастар болып табылады. Осыған байланысты ипотекалық несиелендіруді ипотекалық активтерді беру, қызмет көрсету, сату және секьюритилендіру бойынша бірнеше нарықтарда туындайтын қатынастар жүйесі ретінде қарастырған дұрыс болар еді. Дәл осы нарықтық қатынастар жүйесіндегі ипотека туралы жан-жақты түсінік ипотека нарығының қазіргі даму деңгейіне сәйкес келеді.

Әр елде ипотекалық несиенің институттары жүйесінің институционалды құрамы айтарлықтай сараланған. Әлемдік практикаға тоқтала отырып, ипотекалық несиенің институттарының заманауи жүйелерінің келесі ерекшеліктерін атап өтуге болады:

–жүйелер аясында әртүрлі меншік нысандарындағы ипотекалық институттар ұсынылған(мемлекеттік, қоғамдық-жеке), бұл ретте мемлекеттік ипотекалық кредиттік институттардың рөлі біртіндеп төмендеуде;

–банктік және банктік емес ипотекалық институттар бар;

–мамандандырылған және әмбебап банктер ипотекалық операциялармен айналысады (көптеген елдерде олардың рөлі артып келеді);

–кейбір ипотекалық институттар ипотекалық несиелендірудің бір ғана бағытына маманданған (мысалы, тұрғын үй ипотекасы), ал басқалары ипотекалық кредиттердің бүкіл нарығында жұмыс істейді;

–ипотекалық кредиттеу нарығындағы ипотекалық институттардың жекелеген топтарының үлесі, осы нарықтағы операциялардың дамуы көбінесе қалыптасқан бәсекелестікпен, жылжымайтын мүлік нарығы субъектілерінің қажеттіліктерімен, сондай-ақ мемлекеттік басымдықтармен айқындалады;

–қазіргі уақытта ипотекалық институттар мен басқа да қаржылық, оның ішінде сақтандыру мекемелері арасындағы байланыс пен өзара іс-қимыл өсуде, бірлескен қызметтер мен өзара операциялар саны өсуде;

–соңғы онжылдықта ипотекалық несиелену нарықтарында әр ел үшін «дәстүрлі» ипотекалық несиені берушілер мен осы нарыққа келген жаңа ипотекалық институттар арасындағы бәсекелестіктің күшеюі байқалды. Нәтижесінде ипотекалық несиелер құнының біршама төмендеуі, сондай-ақ ипотекалық несиенің институттарының пайда деңгейінің төмендеуі байқалды (қазіргі уақытта шамамен 1,5%) [2].

Көптеген елдердегі мемлекеттің рөлі ипотекалық несиенің дамытудың жалпы стратегиясын анықтауға, ипотекалық нарық субъектілерінің қызметін қадағалау және бақылау функцияларын орындауға дейін азаяды; көбінесе бұл жүйе Мемлекеттік әлеуметтік саясатты жүргізуші ретінде қолданылады [3].

Ипотекалық несиенің беруді ұйымдастырудың жалпы модельдеріне келетін болсақ, олардың үш негізгі мәні бар және олар, ең алдымен, ипотекалық несиенің үшін ресурстарды қалыптастыру принциптерінде ерекшеленеді:

– депозиттік механизм (жинақ жүйесі);

- банк ипотека парақтарын (облигациялық типтегі бағалы қағаздарды) шығару арқылы ипотекалық несиелерді өз бетінше қайта қаржыландыратын бір деңгейлі модель);
- ұжымдық кепілдікке ие ипотекалық бағалы қағаздарды шығару арқылы қайта қаржыландыру моделі (ипотека пулымен қамтамасыз етілген).

Депозиттік механизмнің (жинақ жүйесінің) негізгі ерекшелігі жұмыс істеу принципі болып табылады. Бұл принцип бойынша несиелік ресурстардың жиынтық портфелі ашық капитал нарығында қарызға алынбайды, бірақ депозиттік жинақтау қағидаты бойынша болашақ қарыз алушылардың жинақтарын тарту арқылы мақсатты түрде қалыптасады.

Құрылыс жинақтары жүйесі үшін ресурстардың көзі азаматтардың салымдары, қарыз алушылардың тұрғын үй қарызын пайдаланғаны үшін төлемақысы, сондай – ақ салымшы белгілі бір кезең ішінде өз шотына белгілі бір соманы салған жағдайда құрылыс жинақтары туралы келісімшартқа сәйкес төленетін мемлекеттік сыйлықақы (келісімшарттық жинақтардың классикалық нысаны-құрылыс жинақ қассалары) болып табылады. Пайыздық мөлшерлемелер (салымға да, кредитке де) келісімшарттың барлық қолданылу уақытына белгіленген.

БҰҰ-ның 2022 жылғы зерттеуінде оларда электрондық үкіметтің (E-Government Development Index) даму дәрежесі бойынша 193 ел қаралды. Бұл индекс орташа арифметикалық үш көрсеткіштен тұрады: онлайн-қызметтердің кеңдігі мен сапасы, телекоммуникациялық инфрақұрылымның даму деңгейі және адами капиталдың көлемі.

Ең цифрланған мемлекеттер рейтингінде Дания, Оңтүстік Корея, Эстония, Финляндия, Австралия, Швеция, Ұлыбритания, Жаңа Зеландия, АҚШ және Нидерланды көш бастап тұр. Қазақстан 29-орынға жайғасты, бұл ретте ТМД елдері арасында бірінші орынға ие болды.

Ипотекалық қарыз алу процесін цифрландыру деңгейін түсіну үшін жоғарыда аталған елдерде диджитализация бойынша үздік банктер зерттелген. Ипотека алудың келесі кезеңдері қаралып сыналды: өтінім – алдын ала мақұлдау – тұрғын үйді бағалау – шешім – мәмілені рәсімдеу – құжаттарға қол қою – кепілді тіркеу – сол сәтте беру – кейінгі қызмет көрсету. Талдау көрсеткендей, халықаралық мысалдарда онлайн процестер офлайн режимімен біріктірілгенде гибридті сызба қолданылады.

Қазақстандық цифрлық ипотекада сатып алу-сату шартына қол қою үшін нотариуспен кездесу қажет болғаннан басқа барлық кезеңдер цифрландырылған. Бұны Қазақстан заңнамасына сәйкес қашықтан жасауға болмайды. Бірақ соңғы қадаммен де ипотеканы рәсімдеу бір күн уақытты алады. Қағаз құжаттар талап етілмейді - жүйенің өзі оларды мемлекеттік қорлардан жинайды, жылжымайтын мүлікті бағалау онлайн жүргізіледі, кепіл қашықтан тіркеледі, ал электрондық-цифрлық қолтаңбаны осы процесс барысында шығаруға болады.

Кесте 1. Дамыған елдер мен Қазақстандағы ипотеканы цифрландыру деңгейі:

Мемлекет	Банк	Ипотеканы цифрландыру деңгейі	Цифрландырылған кезеңдері
Қазақстан	Freedom Finance Bank	90%	Нотариуста сатып алу-сату шартын рәсімдеуден басқа (ҚР заңнамасының талаптары), барлығы онлайн өтеді
Ұлыбритания	Molo Finance	55%	Өтінім, алдын ала мақұлдау, тұрғын-үйді бағалау, құжаттарға қол қою, кейінгі қызмет көрсету
Жаңа Зеландия	Heartland Bank	44%	Өтінім, алдын ала мақұлдау, құжаттарға қол қою, кейінгі қызмет көрсету
Эстония	SEB BANK	44%	Өтінім, мәмілені рәсімдеу, құжаттарға қол қою, кейінгі қызмет көрсету
Нидерланды	bijBouve	44%	Өтінім, алдын ала мақұлдау, құжаттарға қол қою, кейінгі қызмет көрсету

Швеция	SBAB Bank	33%	Өтінім, алдын ала мақұлдау, кейінгі қызмет көрсету
Оңтүстік Корея	K-Bank	33%	Өтінім, алдын ала мақұлдау, кейінгі қызмет көрсету
АҚШ	Better	33%	Өтінім, алдын ала мақұлдау, кейінгі қызмет көрсету
Финляндия	Nordea Bank	33%	Өтінім, құжаттарға қол қою, кейінгі қызмет көрсету
Дания	Nykredit	22%	Өтінім, кейінгі қызмет көрсету
Австралия	Commonwealth Bank	22%	Өтінім, кейінгі қызмет көрсету

Осылайша, несие беруді қаржыландыруға қаражат тарту мыналарға негізделеді:

– қаржыландыру капитал нарығына тәуелді емес;

– несие бойынша пайыздық мөлшерлеме ең басында белгіленеді және жоғары емес, сондықтан салымшы (бастапқыда – депозит иесі) үшін пайыздардың ауытқуына байланысты тәуекел болмайды;

– несие берушінің төлем мөлшері басынан бастап дәл белгіленеді.

Ипотека парақтары (ипотекалық облигациялар) – ипотекалық кредит институттарының борыштық міндеттемелерін білдіретін, оларға кепілге салынған жылжымайтын мүлікпен қамтамасыз етілген ұзақ мерзімді бағалы қағаздар [4].

Ипотека жүйесі ипотека эмитентінің, несие берушінің, ипотекалық несиелерге қызмет көрсететін басқарушы компанияның және бір адамның (ипотекалық Банктің) ипотека парақтарының функцияларын біріктірумен сипатталады. Бұл жүйенің тиімділігін қамтамасыз ету оны құру мен жұмыс істеудің келесі негізгі принциптерін сақтауға байланысты:

– кепілхаттарды шығару үшін арнайы лицензия қажет, оның алушыларына белгілі бір талаптар қойылады;

– ипотекалық институт шығарған барлық ипотека парақтарының көлемі кез-келген уақытта ипотекалық несие арқылы жабылуы керек;

– кепілге салынған мүліктің тек 60-70%-ы ғана кепілге салу парақтары үшін жабу ретінде тартылуы мүмкін;

– ипотека парақтарын жабу ретінде қызмет ететін барлық активтер арнайы тіркелімге енгізілуі керек;

– эмитент банкрот болған жағдайда кепіл парағын ұстаушының оның міндеттемелері бойынша өтем алуға басым құқығы бар;

– ипотекалық кредит операцияларымен және ипотека парақтарын шығарумен байланысты активтер, пассивтер және қызмет эмитенттің өзге қызметінен қатаң оқшаулануы тиіс;

– осы бағалы қағаздардың жоғары өтімділігі, олардың инвесторлар үшін қолжетімділігі қамтамасыз етілетін кепілхаттардың қайталама нарығының болуы.

Оның құрылысы мен жұмыс істеуінің маңызды принциптерін ескере отырып, ипотека жүйесі салыстырмалы түрде сенімді. Мұндай жүйелер Еуропада-Дания, Швеция, Канада, Германия, Австрия, Нидерланды, Қазақстан, Финляндия, Франция және Испанияда басым. Германияда 1900 жылы ипотекалық банктер туралы заң қабылданғаннан бері бұл институттың бірде-бір банкроттығы тіркелген жоқ. Ипотекалық облигациялар жетекші биржаларда бағаланатын ішкі және халықаралық нарықтарда айналысқа түседі, сондай-ақ сақтандыру компаниялары мен басқа да қаржы институттарының инвестициялық портфельдеріндегі елеулі үлесті құрайды.

Ипотека пулымен қамтамасыз етілген бағалы қағаздарды шығару арқылы ипотекалық несиелерді қайта қаржыландыру процесі секьюритизация (securities – бағалы қағаздар) деп аталды және алғаш рет АҚШ-та қолданылды, ол қазіргі кезде басым болып табылады.

Секьюритилендіру тетігі, әдетте, ипотекалық кредитор мен бағалы қағаздар эмитенті функцияларының аражігін ажыратуды көздейді (ипотекалық кредит беру үшін ресурстар тарту мақсатында). Мұндай шектеу бастапқы ипотекалық кредиторға ұзақ мерзімді ипотекалық кредиттерді баланстан алып тастау, оларды өтімді активтерге айналдыру есебінен өтімділік көрсеткіштерін жақсартуға; ипотекалық кредит беру процесінде туындайтын өзінің тәуекелдерін төмендетуге (тәуекелдерді осы процестің субъектілері арасында қайта бөлу жүреді); кредиттік операциялардың көлемін ұлғайтуға мүмкіндік береді. Стандартты сипаттамалары бар бірдей типтегі ипотекалық несиелер (көбінесе тұрғын үй несиелері) секьюритилендіруге жатады. Бастапқы несие беруші өзіне тиесілі міндеттемелерді ұжымдық кепілдікке ие ипотекалық қаржы құралдарын шығару арқылы ипотекалық несие беру үшін ресурстарды жинақтаумен айналысатын мамандандырылған ұйымға сатады.

Соңғы жылдары секьюритилендіру тетігі (нақты жағдайларға бейімделген) әлемдік тәжірибеде кеңінен таралуда. Екінші нарық шеңберінде ипотекалық кредиттерді секьюритилендіру жолымен қайта қаржыландыру ипотекалық кредит институтының активтерін басқарудың неғұрлым ұтымды әдісі болып табылады. Алайда белгілі бір объективті шектеулер бар. Сонымен, осы қайта қаржыландыру механизмін қолдану:

- стандартты емес ипотекалық несиелерге қатысты мүмкін емес;

- ипотекалық нарықтың кеңейтілген инфрақұрылымын құру жағдайында, әдетте, мемлекеттің белгілі бір жәрдемімен және кем дегенде қайталама нарықта айналыстағы бағалы қағаздар эмиссиясын ішінара бақылау кезінде қамтамасыз етіледі;

- тұрақты экономика, сенімді кредиттік қаржы жүйесі, жоғары дамыған қор нарығы, мемлекеттің қолдауы жағдайларында болуы мүмкін.

Әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, ипотекалық кредит беру жүйесін қалыптастыру және дамыту саласында экономикалық саясатты жүргізу әдістерін әдіснамалық түрде мынадай әдістерге бөлуге болады: жалпы реттеу, олар өз кезегінде әдістерге бөлінеді:

- кредит-ақша саясаты-қайта қаржыландыру (есепке алу) ставкасын реттеу, мемлекеттік бағалы қағаздармен ашық нарықта операциялар жүргізу, коммерциялық банктер резервтерінің нормаларын реттеу арқылы өндірістің жиынтық көлемін, жұмыспен қамтуды және баға деңгейін реттеу мақсатында ақша ұсынысының өзгеруі.

- салық саясаты-ипотекалық қарыз алушылардың, несие берушілердің және инвесторлардың ипотекалық қағаздарға операция жасауын ынталандыруға бағытталған және жекелеген салықтарды төмендетуден немесе алып тастаудан тұрады;

- ипотекалық кредиттеу нарығына ғана тән арнайы әдістер, атап айтқанда:

- арнайы ұйымдарды-қайталама нарық операторларын оны дамыту мақсатында құруға бастамашылық жасау (АҚШ, Канада). Мемлекеттік кепілдіктерді пайдаланатын және арнайы мәртебесі бар арнайы агенттіктер жеке несиелермен салыстырғанда ипотекалық несиелерді қайта қаржыландыру үшін арзан қорларды тартады. Бұдан басқа, олар бюджет қаражатын (Қазынашылықтың кредиттік желісін) пайдалана алады);

- мамандандырылған несие берушілерді ынталандыру-негізгі активтері ипотека болып табылатын мамандандырылған несие мекемелерінің қызметін реттейтін арнайы заңдар құру (Германия, Дания, Франция және т. б.);

- бірыңғай стандарттар бойынша берілген кредиттерді қамтамасыз ету үшін шығарылған ипотекалық бағалы қағаздарға (АҚШ, Германия, Канада, Дания және т. б.) сенімділікті арттыруға бағытталған Ипотекалық кредиттерді беру шарттарын мемлекеттік стандарттау.);

- мемлекеттік сақтандыру бағдарламалары (АҚШ, Канада және т. б.) арқылы бастапқы және қайталама ипотека нарықтарын ынталандыру.);

- пайыздық мөлшерлемелерді тікелей реттеу;

- қарыз алушыларды кредит есебінен ынталандыру: ипотекалық кредиттер бойынша мөлшерлемелерді субсидиялау, алғашқы жарнаны төлеуге субсидиялар, жинақталған қаражат бойынша сыйлықақылар (Германия, Франция, Австрия және т. б.);

–бюджет қаражаты есебінен ипотекалық кредит беру бағдарламаларын жүзеге асыру (Испания, Үндістан және т.б.) [5].

Қазақстан әлемдік қаржы жүйесіне ықпалдаса отырып және әлемдік бизнес-қоғамдастықтың толыққанды мүшесі бола отырып, Батыста сынақтан өткен бизнес нысандарын дамытып, оларды жергілікті жағдайларға бейімдейліп жұмыс істеп отыр.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Капишева Диана Жаксылыковна Проблемы ипотечного кредитования в Казахстане // ПУФ. 2020. №2 (14). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problemy-ipotechnogo-kreditovaniya-v-kazahstane>

2. Рябина Е.В. Развитие рынка ипотечного кредитования в России // Экономика и бизнес: теория и практика. 2021. №5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-rynka-ipotechnogo-kreditovaniya-v-rossii-1>

3. Караева Юлия Сергеевна Современный рынок ипотечного кредитования и проблемы его развития // Вестник НГИЭИ. 2022. №2 (81). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremenny-rynok-ipotechnogo-kreditovaniya-i-problemy-ego-razvitiya>

4. Настольная книга банкира. Под ред. А.А. Абишева. Алматы, Экономика, 2019 г. – 382 с.

5. Л.Н. Федякина Международные финансы. Учебное пособие. – М.: Международные отношения, 2021. – 640 с.

УДК 336.221.262

НАЛОГОВО-БЮДЖЕТНЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: НЕОБХОДИМОСТЬ И РАЗВИТИЕ

Байгазинова Дана Кыдырбековна

23240934@turana.edu.kz

Докторант Университета Туран, Алматы, Казахстан
Научный руководитель – Л.А. Омарбакиев

Залогом успешного развития предпринимательства является действенный механизм государственной поддержки. Финансовые инструменты стимулирования предпринимательской активности являются ключевыми, особенно в условиях экономического кризиса и сужения потребительского спроса.

В современных условиях в мировой экономике происходят глобальные изменения, усиливаются негативные макроэкономические тенденции, снижается устойчивость экономики и государственных финансов.

В Казахстане дестабилизация экономики выражается в снижении деловой и инвестиционной активности казахстанских предприятий, падении уровня жизни населения, росте количества банкротств, особенно среди субъектов малого и среднего предпринимательства.

В мировой практике налогово-бюджетные рычаги являются активным механизмом государственной поддержки предпринимательства. При этом они являются наиболее мобильным элементом данного механизма, так как налоговые льготы призваны поддержать экономику в периоды кризиса, а в последующей стадии экономического роста их отменяют.

Конкретными налоговыми стимуляторами являются:

- полное или частичное освобождение от уплаты налогов;
- предоставление налоговых каникул;
- специальные льготы в виде разрешения на вычет отдельных расходов компаний;
- ускоренная амортизационная политика;